

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.007.02.2022

Pan
Jarosław Jaworski
Burmistrz Miasta i Gminy Wiślica
Urząd Miasta i Gminy w Wiślicy
ul. Okopowa 8
28-160 Wiślica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/024 – Utrzymanie i ochrona obiektów inżynierskich w ciągu dróg samorządowych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Wiślicy (dalej: Urząd lub UMiG), ul. Okopowa 8, 28-160 Wiślica.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Jaworski, Burmistrz Miasta i Gminy Wiślica od 21 października 2018 r. (dalej: Burmistrz).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie ewidencji drogowych obiektów inżynierskich i sporządzanie informacji ich dotyczących.2. Planowanie i zapewnienie środków finansowych na budowę, przebudowę, remonty oraz utrzymanie i ochronę drogowych obiektów inżynierskich.3. Przeprowadzanie okresowych kontroli obiektów inżynierskich.4. Utrzymanie w należyłym stanie technicznym i ochrona obiektów inżynierskich.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 (do 30 czerwca) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały znaczenie dla oceny kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jerzy Stachowiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/49/2022 z 13 kwietnia 2022 r.2. Piotr Fatalski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/50/2022 z 13 kwietnia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-4, 176-182)</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie utrzymania i ochrony obiektów inżynierskich w ciągu dróg gminnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Burmistrz nie zapewnił właściwego stanu technicznego siedmiu poddanych oględzinom drogowym obiektom inżynierskim³. Pomimo że jeden most w ciągu drogi nr 396004T uległ katastrofie budowlanej, Burmistrz nie zawiadomił Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Busku-Zdroju (dalej: PINB), co stanowiło niedopełnienie obowiązku określonego w art. 75 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴. Stan techniczny dwóch kolejnych stwarzał bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a w otoczeniu objętych kontrolą obiektów nie przeprowadzono prac porządkowych.

W latach 2020-2022 (do 30 czerwca) Burmistrz nie przeprowadził wymaganych ustawą Prawo budowlane rocznych i pięcioletnich okresowych kontroli mostów, konstrukcji oporowej oraz 15 dróg wraz ze znajdującymi się w nich 26 przepustami. Nie dokumentowano również okresowej kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich, o której mowa w art. 20 pkt 10 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁵ (dalej: u.d.p.).

Do czasu kontroli NIK żaden z trzech mostów znajdujących się w ciągu dróg gminnych, wbrew przepisom z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶, nie został ujęty w ewidencji środków trwałych.

Burmistrz jako zarządca dróg gminnych nie opracował obejmujących okres objęty kontrolą projektów planu rozwoju sieci drogowej oraz planu finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, wymaganych art. 20 pkt 1 i 2 tej ustawy. Sporządzone w Urzędzie książki i wykaz obiektów mostowych dotyczące trzech mostów prowadzone były nierzetelnie i nie były na bieżąco aktualizowane.

Spośród 31 przepustów zlokalizowanych pod drogami gminnymi, 28 przepustom (90,3%) nie nadano numerów ewidencyjnych, a pozostałym trzem (9,7%) nadano błędne numery.

Burmistrz nie wystąpił do Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad (dalej: GDDKiA) z wnioskiem o nadanie jednolitych numerów inwentarzowych (dalej: JNI) trzem obiektom mostowym. Nie przekazywano mu również informacji dla celów statystycznych o sieci dróg gminnych, o których mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach oraz promach⁷ (dalej: rozporządzenie w sprawie sporządzania informacji o sieci dróg).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Tj. trzem mostom, trzem największym przepustom oraz konstrukcji oporowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1376, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 67, poz. 583.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie ewidencji drogowych obiektów inżynierskich i sporządzanie informacji ich dotyczących

Opis stanu faktycznego

W ciągach dróg gminnych zarządzanych przez Burmistrza, w okresie objętym kontrolą znajdowały się trzy mosty, 31 przepustów⁹ o świetle otworu mniejszym niż 150 cm oraz konstrukcja oporowa. W tym okresie w drogach gminnych nie były zlokalizowane inne drogowe obiekty inżynierskie, tj. wiadukty, estakady, kładki, tunele i promy.

(akta kontroli str. 7-8, 10, 13)

Stosownie do § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom¹⁰ (dalej: rozporządzenie w sprawie numeracji i ewidencji), Burmistrz prowadził wykaz obiektów mostowych. Ujęto w nim trzy mosty, tj. w ciągach drogi: nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 4+175,6

do 4+188,4), nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731) oraz nr 396004T Strożyska-Szczytniki (km 0+000 do 0+006)¹¹. Wykaz ten był zgodny ze wzorem określonym w załączniku nr 6 do tego rozporządzenia, ale prowadzony był nierzetelnie, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 9-13)

W Urzędzie sporządzono książki obiektów mostowych w jednym egzemplarzu, osobno dla każdego z trzech mostów, które były zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji. Książki nie były prowadzone rzetelnie, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 14-97)

W Urzędzie prowadzono wykaz przepustów zawierający trzy wpisy o przepustach znajdujących się: w km 2+070 drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice, w km 3+250 drogi nr 396002T Wiślica-Szczytniki oraz w km 0+098 drogi nr 396012T Hołudza przez wieś¹².

(akta kontroli str. 9-13, 98, 265, 340)

Ewidencję dotyczącą mostów i przepustów prowadzono w formie papierowej.

(akta kontroli str. 9-97, 265, 340)

Burmistrz nie był zobowiązany do prowadzenia karty obiektu mostowego, o której mowa w § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji, gdyż rozpiętość teoretyczna przynajmniej jednego z przęseł każdego z trzech mostów nie była większa niż 20 m, a całkowita długość danego obiektu była mniejsza niż 50 m.

(akta kontroli str. 11, 20, 47, 75)

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ W tym trzy przepusty dwururowe, w których – wg danych ewidencyjnych – światło otworu każdej z rur wynosiło 80 cm.

¹⁰ Dz. U. Nr 67, poz. 582.

¹¹ Dane techniczne mostów w ciągach dróg gminnych zarządzanych przez Burmistrza przedstawiono w obszarze nr 4 „Utrzymanie w należytym stanie technicznym i ochrona obiektów inżynierskich”.

¹² W wykazie ujęto trzy przepusty dwururowe, w których światło otworu każdej z rur wynosiło 80 cm. Wykaz prowadzony był na nieobowiązującym wzorze.

W latach 2020-2022 nie były wykonywane roboty budowlane, w wyniku których wybudowano nowe, a także przebudowano albo rozbudowano istniejące obiekty. W związku z tym nie założono nowych dokumentów ewidencyjnych obiektów inżynierskich w ciągach dróg gminnych.

(akta kontroli str. 183, 184)

Burmistrz nie wystąpił do GDDKiA z wnioskiem o nadanie JNI trzem mostom, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 10, 11, 13, 15, 43, 71)

W latach 2020-2022 (I kwartał) nie wystąpiły przypadki odrzucenia wniosku o dofinansowanie przebudowy obiektu będące skutkiem niedopełnienia obowiązków związanych z nadaniem JNI.

(akta kontroli str. 185, 188)

Burmistrz nie ustalił numeru ewidencyjnego 28 przepustom, a trzem nadał błędny numer, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 10, 11, 13, 15, 43, 71)

Urząd nie sporządzał i nie przekazywał informacji o sieci dróg publicznych (w tym o stanie obiektów mostowych) do GDDKiA, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 98)

Zadania związane z zarządzaniem obiektami mostowymi i przepustami realizowano w ramach Referatu Rozwoju Strategicznego Gminy (dalej: referat). Zgodnie z § 68 ust. 3 pkt 2 regulaminu organizacyjnego Urzędu¹³, do zadań stanowiska ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa należy m.in.:

- ochrona dróg gminnych, prowadzenie działań mających na celu niedopuszczenie do przedwczesnego zużycia drogi oraz jej niewłaściwego użytkowania;
- prowadzenie spraw związanych z budową i bieżącym utrzymaniem dróg gminnych, mostów i przepustów oraz prowadzenie ewidencji dróg gminnych.

(akta kontroli str. 147, 148, 162)

W referacie zadania związane z zarządzaniem obiektami mostowymi i przepustami realizowało dwóch pracowników, tj.:

- inspektor ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa – zatrudniony na stanowisku od 10 stycznia 1986 r. Posiadał wykształcenie średnie zawodowe z tytułem technik budowlany. W 1989 r. ukończył 71-godzinny kurs specjalistyczny w zakresie planowania przestrzennego i nadzoru budowlanego, a w 2016 r. ukończył szkolenie w zakresie transportu drogowego;
- kierownik referatu – zatrudniony na stanowisku od 1 stycznia 1996 r. Posiadał wykształcenie wyższe zawodowe. W 2003 r. ukończył szkolenie w zakresie zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 101-105)

W zakresie czynności inspektora ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa przypisano m.in. ochronę dróg gminnych, prowadzenie działań mających na celu niedopuszczenie do przedwczesnego zużycia drogi oraz jej niewłaściwego użytkowania, a także prowadzenie spraw związanych z budową

¹³ Regulamin organizacyjny Urzędu stanowi załącznik do Zarządzenia nr 1/2018 Burmistrza Miasta i Gminy Wiślica z dnia 2 stycznia 2018 r. zmienionego zarządzeniami Burmistrza Miasta i Gminy Wiślica nr 47/2018 z dnia 14 maja 2018 r., nr 124/2018 z dnia 23 listopada 2018 r., nr 3/2019 z dnia 9 stycznia 2019 r., nr 16/2019 z dnia 25 lutego 2019 r., nr 36/2019 z dnia 25 kwietnia 2019 r., nr 62/2019 z dnia 7 czerwca 2019 r., nr 110/2019 z dnia

18 października 2019 r., nr 135/2019 z dnia 10 grudnia 2019 r. oraz nr 73/202 z dnia 16 lipca 2020 r.

i bieżącym utrzymaniem dróg gminnych, mostów i przepustów oraz prowadzenie ewidencji dróg gminnych.

Kierownikowi referatu w zakresie czynności przypisano m.in. nadzór nad terminową i rzetelną realizacją zadań dla całości referatu.

(akta kontroli str. 106, 107, 109)

W Urzędzie nie zostały opracowane procedury dotyczące nadzoru nad obiektami inżynierskimi, szczególnie w zakresie sporządzania, prowadzenia i aktualizowania dokumentacji ww. obiektów, raportowania oraz kontroli stanu technicznego i przeglądów okresowych oraz ustalania rzeczowych i finansowych potrzeb remontowych tych obiektów. Burmistrz wyjaśnił, że opracowanie i wdrożenie takich procedur pozwoliłoby zapobiec powstaniu stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczących prowadzenia i aktualizowania ewidencji oraz kontroli stanu technicznego i przeglądów okresowych.

(akta kontroli str. 247)

Do 18 maja 2022 r. trzy mosty nie zostały ujęte w ewidencji środków trwałych, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 9-12, 173, 174)

W dniu 19 maja 2022 r. dokonano wyceny trzech mostów i ich ujęcia w ewidencji środków trwałych. Łączna wartość początkowa tych obiektów wyniosła 432 tys. zł. Na 30 czerwca 2022 r. wartość tych obiektów była w całości umorzona¹⁴. Wszystkie trzy mosty zostały ujęte w ewidencji środków trwałych w grupie 2 – *Obiekty inżynierii lądowej i wodnej*, podgrupie 22 – *Infrastruktura transportu*, rodzaju 223 – *Mosty, wiadukty, estakady, tunele*, tj. zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych (KŚT) stanowiącą załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)¹⁵.

(akta kontroli str. 266-273)

Zasady ewidencjonowania środków trwałych regulowała instrukcja w sprawie gospodarki majątkiem trwałym, inwentaryzacji majątku i zasad odpowiedzialności za powierzone mienie w Urzędzie Miasta i Gminy Wiślica¹⁶. Zgodnie z § 3 ust. 4 i 5 tej instrukcji za środki trwałe uważa się składniki majątku, których wartość przekracza 3,5 tys. zł. Bez względu na wartość na koncie środków trwałych ewidencjonuje się grunty, budowle i budynki.

(akta kontroli str. 305)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach objętych kontrolą w Urzędzie nierzetelnie prowadzono trzy książki obiektów mostowych oraz wykaz obiektów mostowych. W książkach obiektu mostowego jako osobę upoważnioną do dokonywania wpisu wskazano inspektora ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa na okres od 2 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2006 r. Dalszych wpisów brak. Nie wypełniono wykazu protokołów okresowych kontroli stanu technicznego obiektów (część III każdej z książek), a także części od IV do VII każdej z książek. Nie była ona aktualizowana od 2005 r., tj. od roku jej założenia. W książkach obiektów mostowych oraz w wykazach obiektów mostowych prowadzono zapisy na podstawie nieaktualnej numeracji dróg. Ponadto w wykazie przepustów wskazano średnice otworów trzech przepustów jako 0,8 m,

¹⁴ Obiekty te wybudowano w latach 1978-1993.

¹⁵ Dz. U. poz. 1864.

¹⁶ Instrukcja ta stanowiła załącznik nr 2 do zarządzenia nr 7/2018 Burmistrza Miasta i Gminy Wiślica z 2 stycznia 2018 r. w sprawie przepisów wewnętrznych regulujących gospodarkę finansową gminy Wiślica.

tymczasem w trakcie oględzin tych obiektów stwierdzono, że średnice te wynoszą: dla przepustu w miejscowości Gorysławice-Górki-Badrzychowice średnice rur wynoszą po 90 cm, w miejscowości Hołudza przez wieś, a także w miejscowości Wiślica-Szczytniki wynoszą po 100 cm dla każdej z rur. Z powyższego wynika, że wbrew obowiązki wynikającemu z § 16 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji książki i wykazy te nie były aktualizowane na bieżąco, nie później niż do końca pierwszego kwartału następnego roku kalendarzowego.

(akta kontroli str. 15, 17, 33-43, 45, 63-71, 73, 90-97, 347, 360, 372)

Burmistrz wyjaśnił, że ewidencja nie była aktualizowana od 2005 r. na skutek przeoczenia tego obowiązku.

(akta kontroli str. 245)

2. Burmistrz nie wystąpił do GDDKiA z wnioskiem o nadanie JNI trzem mostom. Stanowiło to naruszenie art. 10 ust. 9 u.d.p., zgodnie z którym JNI obiektom mostowym nadaje, na podstawie zgłoszeń zarządców dróg, GDDKiA oraz § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji, z którego wynika, że GDDKiA na podstawie zgłoszenia właściwego zarządcy drogi nadaje JNI obiektom mostowym użytkowanym przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – w trakcie zakładania ewidencji.

(akta kontroli str. 98)

Burmistrz wyjaśnił, że nie wystąpiono do GDDKiA z wnioskiem o nadanie JNI trzem obiektom mostowym na skutek przeoczenia tego obowiązku.

(akta kontroli str. 246)

3. Burmistrz, wbrew § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji, nie nadał numeru ewidencyjnego 28 z 31 przepustów. Ponadto numery nadane przez niego trzem przepustom nie odpowiadały wymogom § 7 ust. 2 tego rozporządzenia, gdyż nie zawierały w swej strukturze wymaganych elementów składowych, tj. jednoliterowego wyróżnika województwa, numeru drogi poprzedzonego zerami do uzyskania formatu sześciocyfrowego oraz numeru przepustu poprzedzonego zerami do uzyskania formatu w zapisie pięciocyfrowym. W sporządzonym w Urzędzie wykazie przepustów numery ewidencyjne przepustów miały numery jednocyfrowe, tj. kolejno 1, 2 i 3.

(akta kontroli str. 10, 11, 13, 15, 43, 71)

Burmistrz wyjaśnił, że ze względu na przeoczenie i nieznamość przepisów § 16 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji nadano kolejne numery niezgodnie z ww. rozporządzeniem. Ponadto wyjaśnił, że numery nadano jedynie przepustom o świetle otworu większym od 150 cm. Pozostałe przepusty o świetle otworu mniejszym od 150 cm nie zostały ponumerowane, a jedynie uwzględnione w „Opisie liniowym dróg gminnych”.

(akta kontroli str. 246)

Powyższe wyjaśnienie dotyczące nadawania numeru ewidencyjnego przepustom o świetle otworu mniejszym niż 150 cm nie zasługują na uwzględnienie. W § 7 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji nie uzależnia się obowiązku nadania numeru ewidencyjnego przepustu od wielkości światła jego otworu.

4. W latach objętych kontrolą Burmistrz nie sporządzał i nie przekazywał do GDDKiA informacji dla celów statystycznych, poprzez wypełnienie odpowiedniego formularza danych o sieci dróg (w tym o stanie obiektów mostowych), pomimo obowiązku wynikającego z § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sporządzania informacji o sieci dróg. Zgodnie z § 2 ust. 2 tego

rozporządzenia, informacje należy przysyłać raz w roku w terminie do końca pierwszego kwartału, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

(akta kontroli str. 98)

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną było niesporządzania i nieprzekazywania do GDDKiA ww. informacji było przeoczenie tego obowiązku.

(akta kontroli str. 246)

5. Do 18 maja 2022 r. w ewidencji księgowej Urzędu nie ujęto trzech mostów pozostających w zarządzie Burmistrza, co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy, jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy stanowi, że konta ksiąg pomocniczych prowadzi się w szczególności dla środków trwałych oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Z art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy m.in. wynika obowiązek rzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych, tj. w taki sposób, aby dokonane w nich zapisy odzwierciedlały stan rzeczywisty.

(akta kontroli str. 9-12, 173, 174, 266-273)

Skarbnik Gminy wyjaśniła: *Ze względu na to, że przez wiele lat utrzymaniem ww. obiektów zajmował się SZMiUW¹⁷, przeoczono fakt, że (...) właścicielem przedmiotowych dróg jest gmina i do niej należy obowiązek ich utrzymania, jak również zaewidencjonowania istniejących obiektów mostowych (...) w ewidencji środków trwałych. (...). Z wyżej opisanych powodów nie zostały one ujęte w sporządzanej przez gminę inwentaryzacji środka trwałego.*

(akta kontroli str. 171)

W związku z ujęciem w ewidencji księgowej Urzędu trzech ww. mostów, NIK odstępuje od formułowania wniosku pokontrolnego dotyczącego stwierdzonej nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. W Urzędzie nierzetelnie prowadzono książki i wykaz obiektów mostowych oraz nie aktualizowano na bieżąco tych dokumentów ewidencyjnych. Burmistrz nie wystąpił do GDDKiA z wnioskiem o nadanie JNI trzem mostom. Trzem przepustom nadano błędne numery ewidencyjne, a pozostałe 28 przepustów w ogóle ich nie miało. W Urzędzie nie sporządzano i nie przekazywano do GDDKiA informacji, o których mowa w § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie sporządzania informacji o sieci dróg. Do czasu kontroli NIK trzy mosty znajdujące się w ciągu dróg gminnych nie zostały ujęte w ewidencji środków trwałych.

OBSZAR

2. Planowanie i zapewnienie środków finansowych na budowę, przebudowę, remonty oraz utrzymanie i ochronę drogowych obiektów inżynierskich

Opis stanu faktycznego

Burmistrz, jako zarządca dróg gminnych, nie opracował obejmujących okres objęty kontrolą projektów planu rozwoju sieci drogowej oraz planu finansowania budowy,

¹⁷ Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, wymaganych art. 20 pkt 1 i 2 u.d.p.

(akta kontroli str. 190)

W latach 2020-2022 (do 30 czerwca) nie planowano i nie realizowano wydatków w zakresie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony drogowych obiektów inżynierskich.

(akta kontroli str. 183)

Burmistrz wyjaśnił, że potrzeby w zakresie budowy przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony drogowych obiektów inżynierskich ustalano na podstawie zgłoszeń dokonywanych przez radnych Rady Miejskiej w Wiślicy, sołtysów oraz mieszkańców w zależności od pozyskania środków na usuwanie klęsk żywiołowych.

(akta kontroli str. 245)

Zdaniem NIK powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ w badanym okresie nie zaplanowano ani nie wydatkowano żadnych środków na budowę, przebudowę, remont, utrzymanie i ochronę drogowych obiektów inżynierskich.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz nie opracował projektu planu rozwoju sieci drogowej obejmującego okres objęty kontrolą, co stanowiło naruszenie art. 20 pkt 1 u.d.p., zgodnie z którym do zarządcy drogi należy opracowywanie projektów planów rozwoju sieci drogowej oraz bieżące informowanie o tych planach organów właściwych do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

(akta kontroli str. 190)

Burmistrz wyjaśnił, że nie opracowano projektu planu rozwoju sieci drogowej w wyniku przeoczenia tego obowiązku.

(akta kontroli str. 244)

2. Burmistrz, wbrew art. 20 pkt 2 u.d.p., nie opracował obejmującego okres objęty kontrolą planu finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich. W przepisie tym wskazano, że do zarządcy drogi należy opracowywanie projektów planów finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich.

(akta kontroli str. 190)

Burmistrz wyjaśnił m.in.: *nie opracowano planów (...) w wyniku przeoczenia tego obowiązku oraz braku wolnych środków w budżecie gminy Wiślica. W ostatnich kilkunastu latach na terenie gminy Wiślica regularnie występowały powodzie i nawałne deszcze powodując straty między innymi w infrastrukturze drogowej. W związku z powyższym w pierwszej kolejności były przebudowywane i remontowane drogi głównie z pozyskanych na bieżąco środków pochodzących z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach usuwania skutków klęsk żywiołowych. Środki te, w zależności od terminu potwierdzenia ich otrzymania były uwzględniane w rocznych planach zamówień publicznych.*

(akta kontroli str. 244)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, ponieważ Burmistrz nie opracował obejmujących okres objęty kontrolą projektów planu rozwoju sieci drogowej oraz planu finansowania budowy,

przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Przeprowadzanie okresowych kontroli obiektów inżynierskich

Urząd nie przedstawił żadnego protokołu z okresowej kontroli drogowych obiektów inżynierskich, o której mowa w art. 20 pkt 10 u.d.p., co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 191)

W latach 2020-2022 (do 30 czerwca) drogowe obiekty inżynierskie (trzy mosty i konstrukcja oporowa) znajdujące się w zarządzie Burmistrza, nie poddawano okresowym rocznym i pięcioletnim kontrolom, o których mowa odpowiednio w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ustawy Prawo budowlane, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Burmistrz nie przedstawił również żadnego protokołu z ww. kontroli z lat wcześniejszych.

(akta kontroli str. 191-214, 341)

W 2013 r. UMIG przeprowadził kontrolę okresową pięcioletnią dróg gminnych, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. W protokołach z 2013 r. odnotowano badane trzy mosty i trzy przepusty. Opisując mosty wskazano jedynie rodzaj konstrukcji, nośność i szerokość jezdni, brak było opisu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. Natomiast w przypadku przepustów odnotowano jedynie ich drożność. Stan techniczny dróg określono jako nadający się dla ruchu lokalnego i sprzętu rolniczego lub jedynie do dojazdu do pól.

W latach 2020-2022 (do 30 czerwca) nie poddawano okresowym rocznym i pięcioletnim kontrolom, o których mowa w odpowiednio art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ustawy Prawo budowlane 15 z 16 dróg gminnych oraz znajdujących się w nich 26 przepustów, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W marcu 2021 r., w związku z uszkodzeniem nawierzchni i pobocza drogi nr 396001T, z powodu osuwania się gruntu, został przeprowadzony roczny przegląd tej drogi, na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy Prawo budowlane. W protokole z tej kontroli wskazano położenie dwóch mostów, rodzaj konstrukcji, nośność i szerokość jezdni, brak było opisu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. W protokole zapisano, że przepusty były drożne bez wskazania, których przepustów zapis dotyczy.

(akta kontroli str. 5-7, 191, 193-203, 214-240, 340-341)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2020-2022 (do 30 czerwca) trzy mosty i konstrukcja oporowa znajdujące się w zarządzie Burmistrza nie zostały poddane rocznej i pięcioletniej okresowej kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ustawy Prawo budowlane, polegających odpowiednio na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu oraz na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia.

Rocznymi i pięcioletnimi kontrolami okresowymi, o których mowa wyżej, nie objęto również dróg gminnych wraz ze znajdującymi się w ich ciągach 26 przepustami, za wyjątkiem drogi nr 396001T, która została objęta rocznym przeglądem w 2021 r.

(akta kontroli str. 5-7, 191, 193-203, 340-341)

Burmistrz wyjaśnił, że nie przeprowadzono kontroli z powodu przeoczenia tego obowiązku.

(akta kontroli str. 247)

2. W okresie objętym kontrolą nie dokumentowano okresowej kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich, o jakiej mowa w art. 20 pkt 10 u.d.p.

Inspektor ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa wyjaśnił, że po okresie zimowym, corocznie przeprowadzano kontrolę wizualną dotyczącą stanu technicznego nawierzchni i obiektów, ale nie były sporządzane protokoły z tych czynności.

(akta kontroli str. 191)

Burmistrz wyjaśnił m.in.: *nie sporządzano protokołów z okresowej kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich ze względu na nadmiar obowiązków. Ponadto z zapisów art. 20 pkt 10 u.d.p. nie wynika konieczność sporządzania takich protokołów. Niemniej jednak uważam, że z tego typu czynności kontrolnych powinna być sporządzona stosowna dokumentacja.*

(akta kontroli str. 247)

Podczas kontroli, o której mowa w art. 20 ust. 10 u.d.p., należy uwzględnić wpływ stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym weryfikację cech i wskazanie usterek, które wymagają prac konserwacyjnych lub naprawczych ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Zdaniem NIK sporządzenie dokumentu z takiej kontroli jest niezbędne dla celów dowodowych, ponieważ stwierdzone podczas kontroli usterki mogą zagrażać bezpieczeństwu osób korzystających z tych obiektów.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. Burmistrz nie przeprowadził okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich mostów, konstrukcji oporowej, a także 15 dróg wraz ze znajdującymi się w nich 26 przepustami, do których był zobowiązany na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Nie dokumentował również okresowej kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich.

OBSZAR

4. Utrzymanie w należyтым stanie technicznym i ochrona obiektów inżynierskich

Opis stanu faktycznego

Na drogach gminnych zarządzanych przez Burmistrza znajdowały się trzy mosty:

- most żelbetowy położony w ciągu drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 4+175,6 do 4+188,4). Most o długości 12,8 m, szerokości jezdni 8,4 m i powierzchni 107,52 m². Na potrzeby niniejszej kontroli, w dniu 22 kwietnia 2022 r. kierownik Referatu i inspektor ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa dokonali oceny wizualnej stanu technicznego mostu na „4” według skali od 1 do 5;
- most żelbetowy położony w ciągu drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731). Most o długości 6 m, szerokości 3,5 m i powierzchni 21 m². Ww. pracownicy ocenili stan techniczny obiektu na „2”;
- most o konstrukcji stalowej położony w ciągu drogi nr 396004T Strożyska-Szczytniki (km 0+000 do 0+006). Płyta mostu drewniana. Most o długości 6 m,

szerokości jezdni 5 m i powierzchni 30 m². Ww. pracownicy ocenili stan techniczny obiektu na „2”.

Na drogach gminnych nie było przepustów o średnicy równej lub większej niż 150 cm.

(akta kontroli str. 7-97, 249, 460-462)

Przeprowadzone w dniu 10 czerwca 2022 r. oględziny siedmiu drogowych obiektów inżynierskich (trzech ww. mostów, trzech największych przepustów oraz konstrukcji oporowej) zarządzanych przez Burmistrza, z udziałem specjalisty posiadającego uprawnienia budowlane do przeprowadzania kontroli stanu technicznego mostów, wykazały, że:

- stan techniczny siedmiu drogowych obiektów inżynierskich nie był prawidłowy, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- most położony w ciągu drogi nr 396001T (km 4+175,6 do 4+188,4) w miejscowości Górki posiadał nawierzchnię wykonaną z betonu asfaltowego z widocznymi spękaniami i ubytkami. Ogólny stan techniczny mostu został oceniony na „2”. Ze względu na stan obiektu zalecono przeprowadzenie prac porządkowych oraz ograniczenie prędkości do 40 km/h;
- most żelbetowy położony w ciągu drogi nr 396001T Gorzysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731) posiadał nawierzchnię wykonaną z betonu asfaltowego, z widocznymi śladami wegetacji roślin. Ogólny stan techniczny mostu został oceniony na „3”. Ze względu na stan obiektu wskazane jest przeprowadzenie prac porządkowych oraz ograniczenie prędkości do 20 km/h;
- most o konstrukcji stalowej położony w ciągu drogi nr 396004T Strozyska-Szczytniki (km 0+000 do 0+006), z drewnianą płytą pomostu, uległ katastrofie budowlanej (uszkodzony został przyczółek mostu z blozków betonowych) i nie nadaje się do użytkowania. Most był z obu stron oddzielony biało-czerwoną taśmą od drogi. Most położony w ciągu drogi gruntowej, w odległości około 400 m od najbliższej drogi asfaltowej. Ogólny stan techniczny mostu został oceniony na „0”. Ze względu na stan obiektu wskazane ustawienie znaku B-1 (zakaz ruchu w obu kierunkach);
- przepust żelbetowy składający się z dwóch otworów o średnicy 0,9 m, położony w km 2+070 drogi nr 396001T Gorzysławice-Górki-Badrzychowice. Droga dojazdowa gruntowa była nieutwardzona. Ogólny stan techniczny przepustu został oceniony na „3”. Ze względu na stan obiektu wskazane przeprowadzenie prac porządkowych oraz ograniczenie prędkości do 20 km/h;
- przepust żelbetowy rurowy składający się z dwóch otworów o średnicy 1 m, położony w km 3+250 drogi nr 396002T Wiślica-Szczytniki. Nawierzchnia na dojazdach gruntowa była nieutwardzona, natomiast na obiekcie nawierzchnia była bitumiczna, z licznymi zarysowaniami i spękaniami nawierzchni oraz ubytkami asfaltu. Ogólny stan techniczny przepustu został oceniony na „3”. Ze względu na stan obiektu wskazane przeprowadzenie prac porządkowych oraz ograniczenie prędkości do 20 km/h;
- przepust żelbetowy rurowy (brak ścianek czołowych) składający się z dwóch otworów o średnicy 1 m, położony w km 0+098 drogi nr 396012T Hołudza przez wieś. Nawierzchnia na dojazdach i obiekcie z nielicznymi ubytkami betonu asfaltowego. Ogólny stan techniczny przepustu został oceniony na „2”. Ze względu na stan obiektu wskazane przeprowadzenie prac porządkowych oraz ograniczenie prędkości do 20 km/h;
- w wykazie przepustów wskazano średnice otworów ww. trzech przepustów jako 0,8 m. Inspektor ds. zagospodarowania przestrzennego, budownictwa i drogownictwa wyjaśnił, że różnice między faktyczną średnicą otworów przepustów a zapisaną w ewidencji wynikają z pomyłki popełnionej przez

pracownika. NIK zwraca uwagę, że należy doprowadzić do zgodności ewidencji ze stanem faktycznym.

- konstrukcja oporowa w ciągu drogi gminnej Koniecmosty-Kolosy w km 0+235-0+690 w miejscowości Koniecmosty wykonana była z prefabrykowanych ażurowych płyt betonowych. Konstrukcja ułożona była na gruncie skarp lessowych i nie była zakotwiona w fundamencie. Ogólna ocena stanu technicznego obiektu wynosi „3”. Wskazaniem byłoby wykonanie ekspertyzy wpływu rosnących drzew na skarpach powyżej drogi na stateczność skarp i bezpieczeństwo ruchu publicznego;
- przy badanych obiektach nie występowały znaki drogowe.

(akta kontroli str. 12-13, 340-437, 456)

Odnośnie zniszczonego mostu w ciągu drogi nr 396004T, Burmistrz poinformował: *na skutek powodzi, najprawdopodobniej w dniach 31.08-02.09.2021 roku, uszkodzony został przyczółek mostu z bloczków betonowych w ciągu drogi nr 396004T Strożyska-Szczytniki (km 0+000 do 0+006) w wyniku czego most jest nieprzejezdny. Gmina wiedzę o uszkodzeniu ww. mostu otrzymała od radnego wsi Szczytniki dopiero w listopadzie 2021 roku. Ww. droga (...) status drogi gminnej otrzymała kilkadziesiąt lat temu. W praktyce służy ona jako dojazd do łąk w okresie sianokosów (w miesiącach czerwiec-sierpień) kilku rolnikom i w zasadzie nie jest użytkowana jako droga publiczna.*

(akta kontroli str. 466-467)

W dniu 10 czerwca 2022 r., na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK, kontroler poinformował Burmistrza, że:

- ubytki gruntu (rozpoczynające się ok. 30 cm od jezdni) na skarpie w obrębie skrzydełka od strony wschodniej mostu (górną wodą) położonym w ciągu drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 4+175,6 do 4+188,4);
- brak balustrad na moście od strony północnej w ciągu drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731), stanowiąc bezpośrednio zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego.

(akta kontroli str. 439)

W dniu 14 czerwca 2022 r. Burmistrz poinformował m.in. że już w dniu przeprowadzenia oględzin podjęto działania mające na celu zapobieżenie stanowi zagrożenia tj.:

1. Zlikwidowano osuwisko przy skrzydełku mostu poprzez uzupełnienie istniejącej w poboczu drogi wyrwy ziemią.
2. Zabezpieczono miejsce taśmą ostrzegawczą. Zlecono wykonanie nowych barier na moście. Przewidywany termin wykonania ustalony został przez Burmistrza na 17 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 440)

Przeprowadzone w dniu 28 czerwca 2022 r. oględziny potwierdziły usunięcie powyższych zagrożeń.

(akta kontroli str. 438)

Dwa z trzech mostów były obiektami nienormatywnymi (66% ogółem). W sporządzonym na potrzeby niniejszej kontroli zestawieniu Burmistrz jako most nienormatywny ze względu na:

- nośność – wskazał most na drodze nr 396004T (do czasu, kiedy most uległ katastrofie budowlanej), ze względu na uszkodzone (zbutwiałe) elementy drewnianego podkładu;

- szerokość – wskazał most w ciągu drogi nr 396001T, którego szerokość była mniejsza od szerokości drogi. Burmistrz wskazał również, że most był uszkodzony (zdemontowana bariera ochronna).

(akta kontroli str. 250, 460-462)

W okresie objętym kontrolą nie planowano i nie realizowano wydatków w zakresie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony drogowych obiektów inżynierskich. Burmistrz wyjaśnił, że remont (po zawiadomieniu przez kontrolujących o bezpośrednim zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludzkiego) dwóch mostów w ciągu drogi gminnej Gorysławice-Badrzychowice został wykonany przez służby komunalne gminy sposobem gospodarczym, bez ponoszenia kosztów.

W Urzędzie nie zostały opracowane kryteria kwalifikowalności mostów i przepustów do remontów i modernizacji.

Burmistrz wskazał, że badane trzy mosty i trzy przepusty nie były modernizowane przez gminę Wiślica. Najprawdopodobniej ostatnie prace konserwacyjne ww. przepustów i mostów były wykonywane w latach 90-tych ubiegłego wieku przez SZMiUW.

(akta kontroli str. 254)

Dla dróg, na których znajdowały się badane mosty, przepusty i konstrukcja oporowa nie opracowano projektu stałej organizacji ruchu.

(akta kontroli str. 254)

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono pięć kontroli prawidłowości zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania wszystkich znaków drogowych, urządzeń sygnalizacji świetlnej, urządzeń sygnalizacji dźwiękowej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach publicznych w obrębie gminy Wiślica¹⁸, na podstawie § 12 ust. 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem¹⁹. Wszystkie kontrole zostały przeprowadzone przez inspektora Wydziału Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Busku-Zdroju²⁰, w czterech uczestniczył przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Busku-Zdroju, a w trzech również przedstawiciel Urzędu. W wyniku powyższych kontroli zalecono m.in.:

- opracowanie projektów stałej organizacji ruchu dla dróg gminnych, w tym dróg na których znajdowały się objęte oględzinami mosty, przepusty i konstrukcja oporowa;
- uzupełnienie i wymianę zniszczonych lub uszkodzonych znaków.

Jedynie w protokole z 10 maja 2022 r. odniesiono się do organizacji i bezpieczeństwa ruchu bezpośrednio przy drogowych obiektach inżynierskich wskazując, że należy odnowić i uzupełnić barierki na moście na drodze gminnej nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice.

(akta kontroli str. 255-264, 442-447)

Objęte kontrolą trzy mosty i trzy przepusty nie były przedmiotem kontroli PINB.

(akta kontroli str. 441)

Komendant Powiatowy Policji w Busku-Zdroju poinformował, że w latach 2020-2022 nie odnotowano naruszeń dotyczących nieprawidłowego wykonywania przewozów po nienormatywnych obiektach mostowych na terenie gminy Wiślica. Wyjaśnił, że obiekty mostowe na terenie gminy Wiślica występują na drogach wojewódzkich,

¹⁸ Kontrole przeprowadzono w dniach 12 marca 2020 r., 18 grudnia 2020 r., 30 kwietnia 2021 r., 19 października 2021 r. oraz 10 maja 2022 r.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 784.

²⁰ Przedstawiciel organu zarządzającego ruchem na drogach gminy Wiślica.

powiatowych i gminnych, które są prawidłowo oznakowane a ograniczenia wynikające z dopuszczenia do poruszania się po drogach pojazdów oraz ich mas dopuszczalnych są ustanowione przez zarządców tych dróg. Komendant powiatowy wskazał również, że podczas wiosennego przeglądu dróg w miejscowości Górki gm. Wiślica na drodze gminnej nr 396001T stwierdzono nieprawidłowość na obiekcie mostowym w postaci braku jednej bariery ochronnej oraz potrzeby wymiany drugiej bariery, która jest odkształcona.

(akta kontroli str. 449)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz nie zapewnił właściwego stanu technicznego poddanych oględzinom siedmiu drogowym obiektom inżynierskim, gdyż:
 - stan techniczny trzech z siedmiu objętych badaniem obiektów został oceniony na „2” lub mniej;
 - most położony w ciągu drogi nr 396001T (km 4+175,6 do 4+188,4) posiadał spękania i ubytki w nawierzchni wykonanej z betonu asfaltowego, natomiast ubytki gruntu (rozpoczynające się ok. 30 cm od jezdni) na skarpie w obrębie skrzydełka od strony wschodniej mostu (górną wodą) stanowiły zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu publicznego. Zauważono erozję materiału nasypów poprzez podmywanie wodą płynącą z mostu;
 - most położony w ciągu drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731) posiadał nawierzchnię wykonaną z betonu asfaltowego, z widocznymi śladami wegetacji roślin. Brak było balustrad na moście od strony północnej i przemieszczona była balustrada po stronie południowej, co stanowiło zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu publicznego. Zidentyfikowano osiadanie nasypu w obrębie dojazdów do mostu oraz ubytki gruntu w obrębie przyczółków;
 - przyczółek od strony południowej mostu położonego w ciągu drogi nr 396004T Strożyska-Szczytniki uległ całkowitej destrukcji doprowadzając do katastrofy budowlanej;
 - przepust żelbetowy położony w km 2+070 drogi nr 396001T Gorysławice-Górki-Badrzychowice pozbawiony był balustrad, a otwór przepustu zanieczyszczony był gruntem i roślinnością. Nasypy, skarpy oraz koryto cieków były bujnie zarośnięte roślinnością;
 - nawierzchnia bitumiczna na przepuscie żelbetowym położonym w km 3+250 drogi nr 396002T Wiślica-Szczytniki była spękana oraz występowały ubytki asfaltu. Brak było balustrad. Otwór przepustu zanieczyszczony był gruntem i roślinnością. Nasypy, skarpy oraz koryto cieków były bujnie zarośnięte roślinnością;
 - przepust żelbetowy położony w km 0+098 drogi nr 396012T posiadał nawierzchnię asfaltową z nielicznymi ubytkami betonu asfaltowego. Brak było balustrad, a nasypy i skarpy były porośnięte bujną roślinnością. Przepust był zanieczyszczony roślinnością utrudniającą przepływ wody;
 - teren nad konstrukcją oporową w ciągu drogi gminnej Koniecmosty – Kolosy w km 0+235-0+690 w miejscowości Koniecmosty był silnie porośnięty roślinnością, krzewami oraz dużymi drzewami, które mogą stanowić zagrożenie dla ruchu publicznego na drodze w trakcie silnych opadów atmosferycznych (deszcz) lub silnych, porywistych wiatrów.

(akta kontroli str. 12-13, 340-437, 456)

Burmistrz wyjaśnił m.in. że: *przedmiotowe obiekty mostowe znajdują się na drogach, którym status drogi gminnej nadano kilkadziesiąt lat temu. W praktyce stanowią one drogę dojazdową do pól i w zasadzie nie są użytkowane jako*

drogi publiczne. Powyższe obiekty mostowe nie były wykonywane przez Gminę Wiślica. Inwestorem był najprawdopodobniej Wojewódzki lub Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach. (...). Powyższa infrastruktura nie została również formalnie przekazana gminie Wiślica. (...) Stan techniczny przedmiotowych mostów jest w zasadzie stanem zastanym przez Gminę Wiślica. Obecnie gmina przy udziale środków pochodzących z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych planuje wykonać gruntowny remont w/w i innych obiektów inżynierskich znajdujących się w ciągu dróg samorządowych. Przedmiotowe przepusty były w ostatnich latach odmulane oraz wykaszana roślinność rosnąca w sąsiedztwie przepustów. (...) Kompleksowe utrzymanie w/w infrastruktury wymaga jednak bardzo dużych nakładów finansowych na co większość samorządów, w tym gminy Wiślica nie stać.

Konstrukcja z płyt ażurowych zabezpieczająca skarpe drogi gminnej Koniecmosty – Kolosy została wykonana przez gminę Wiślica w roku 2019. W ramach wykonanych robót usunięto również zadrzewienia i zakrzaczenia do wysokości w/w konstrukcji. Istniejące drzewa rosną ponad przedmiotową konstrukcją i w pewnym sensie zabezpieczają również skarpe przed osuwaniem. Zdaniem służb gminy nie mają one istotnego wpływu na wykonaną konstrukcję, Ponadto nie występowały przypadki, w których dochodziłoby do uszkodzenia w/w konstrukcji w wyniku działania rosnących drzew. (...) Niemniej jednak przedmiotowe drzewa, ze względu na to, że rosną na wysokiej skarpie, mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo ruchu na przedmiotowej drodze. Gmina Wiślica w okresie jesiennym podejmie działania w celu usunięcia części drzew, które mogą w istotny sposób wpływać na bezpieczeństwo ruchu.

(akta kontroli str. 458-464)

W związku z usunięciem ubytków gruntu na skarpie mostu położonym w ciągu drogi nr 396001T Gorzysławice-Górki-Badrzychowice (km 4+175,6 do 4+188,4) oraz założeniu balustrad na moście w ciągu drogi nr 396001T Gorzysławice-Górki-Badrzychowice (km 3+725 do 3+731), NIK odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych w tym zakresie.

2. Burmistrz, jako zarządca dróg gminnych, nie podjął żadnych działań, od początku września 2021 r. do 10 czerwca 2022 r., w związku z katastrofą budowlaną jakiej uległ most w ciągu drogi nr 396004T Strożyska-Szczytniki, w tym:
 - wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 75 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy Prawo budowlane, nie zawiadomił PINB o katastrofie budowlanej;
 - nie spowodował naprawienia lub rozebrania mostu;
 - nie podjął działań uniemożliwiających wejście na most osobom postronnym. Wydzielenie mostu białą-czerwoną taśmą nie stanowiło zabezpieczenia przed wejściem na zawalony most.

(akta kontroli str. 458-464)

Burmistrz wyjaśnił: Powyższy obiekt mostowy nie był wykonywany przez Gminę Wiślica. Inwestorem był najprawdopodobniej Wojewódzki lub Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach, który w związku z uchwaleniem ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne został zlikwidowany, a w jego miejsce z dniem 1 stycznia 2018 r. powstało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Przedmiotowy most znajduje się na cieku wodnym, który był w zarządzie SZMiUW w Kielcach, a obecnie jego zarządcą jest w/w Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Powyższa infrastruktura nie została również formalnie przekazana gminie Wiślica. Ze względu na to, że

przez wiele lat utrzymaniem w/w obiektów zajmował się SZMiUW, przeoczono fakt, że zgodnie z zapisami w/w ustawy właścicielem przedmiotowej drogi jest gmina i do niej należy obowiązek jej utrzymania. Z powyższych powodów nie zawiadomiono Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Busku-Zdroju o katastrofie budowlanej. W związku z tym, że w praktyce w/w most był używany bardzo rzadko, a obecnie rolnicy korzystają z innej drogi dojazd do niego został zabezpieczony taśmą ostrzegawczą. W dniu 11.07.br most zostanie trwale zabezpieczony przed możliwością wejścia na jego konstrukcję (zostanie wykonana drewniana poręcz). Do dnia oględzin (tj. 10 czerwca 2022 r.) nie podjęto działań w celu naprawy mostu, ponieważ wymaga to bardzo dużych nakładów finansowych, a gmina Wiślica nie posiada takich środków. Gmina Wiślica w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – edycja pierwsza otrzymała promesę wstępną na dofinansowanie projektu „Zabezpieczenie powodziowe gm. Wiślica poprzez renaturalizację starorzeczy rzek Nida i Maskalis oraz odbudowę istniejących zbiorników wodnych na terenie Gminy Wiślica”. W ramach w/w środków planowana jest odbudowa między innymi w/w mostu.

(akta kontroli str. 466-467)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. Burmistrz nie zapewnił właściwego stanu technicznego poddanym oględzinom siedmiu drogowym obiektom inżynierskim. W otoczeniu badanych obiektów nie przeprowadzono prac porządkowych. Jeden most uległ katastrofie budowlanej, przy czym nie został o tym zawiadomiony PINB, a zniszczony most nie został zabezpieczony. Stan techniczny dwóch mostów stwarzał bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie właściwego stanu technicznego objętych kontrolą drogowych obiektów inżynierskich oraz przeprowadzenie prac porządkowych w ich otoczeniu.
2. Zawiadomienie PINB o katastrofie budowlanej, której uległ most w ciągu drogi nr 396004T.
3. Przeprowadzenie okresowych kontroli stanu technicznego, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2 ustawy Prawo budowlane, mostów, konstrukcji oporowej oraz dróg gminnych wraz ze znajdującymi się w ich ciągach przepustami.
4. Dokumentowanie przeprowadzanych okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich.
5. Rzetelne prowadzenie ksiąg i wykazów obiektów mostowych oraz ich bieżące aktualizowanie.
6. Wystąpienie do GDDKiA z wnioskiem o nadanie JNi trzem mostom.
7. Nadanie przepustom numerów ewidencyjnych we właściwym formacie.
8. Sporządzanie i przekazywanie do GDDKiA informacji o sieci dróg publicznych.
9. Opracowanie projektu planu rozwoju sieci drogowej oraz projektu planu finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, lipca 2022 r.

Kontroler
Jerzy Stachowiak
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

.....
podpis

.....
podpis

Sporządzili:

Piotr Fatalski, główny specjalista kontroli państwowej,

Jerzy Stachowiak, główny specjalista kontroli państwowej,

Uzgodniono z:

Marcinem Sudół, specjalista kontroli państwowej,

Janem Woźniakiem, doradcą prawnym,